

Q&A's: Eigen bijdrage

Inhoud

Algemene vragen	4
1. Waarom betalen ontheemden uit Oekraïne in de GOO een eigen bijdrage?	4
2. Wat houdt de eigen bijdrage in?	4
3. Waar is de hoogte van de eigen bijdrage op gebaseerd?	4
4. Wat is de hoogte van de eigen bijdrage?	4
5. Wordt de eigen bijdrage nog geïndexeerd?	4
Bijdrageplicht	5
6. Wie van de ontheemden heeft een bijdrageplicht?	5
7. Hoe weet ik of ik het leefgeld (deels) moet intrekken en de eigen bijdrage moet heffen?	5
8. Hoe kan een gemeente omgaan met ontheemden met een tijdelijk- of 0-uren contract?	5
9. Welke toeslagen tellen mee voor de berekening van het leefgeld en de eigen bijdrage?	5
10. Welke toeslagen tellen niet mee voor de berekening van het leefgeld en de eigen bijdrage?	6
11. Valt pensioen onder een besteedbaar inkomen?	6
Catering	7
12. Wat is er per 1 augustus 2026 veranderd aan de eigen bijdrage voor catering?	7
13. Wat als ontheemden geen of maar deels gebruik maken van de catering in de GOO?	7
14. Is er ruimte voor maatwerk?	7
15. Hoe ga ik om met de 115%-norm en deels innen als mijn gemeente ervoor kiest per maaltijd af te rekenen?	7
Gegevensuitwisseling	8
16. Welke gegevens mogen gemeenten inzien met betrekking tot inkomsten?	8
17. Wanneer treedt het Wetsvoorstel met daarin de aanvullende grondslag in werking?	8
18. Zijn alle inkomsten zichtbaar in Suwinet?	8
19. Ontheemden hebben per 1 juli 2024 een inlichtingenplicht. Mogen gemeenten gegevens van ontheemden delen met incassobureaus?	8
20. Is naast artikel 7 vanuit de Tijdelijke Wet op gemeentelijk niveau een Data Privacy Impact Assessment (DPIA) nodig in kader van de AVG per 1 juli 2024?	8
Innen van de eigen bijdrage	10
21. Wie is verantwoordelijk voor het innen van de eigen bijdrage?	10
22. Bij wie ligt de bevoegdheid voor het innen van de eigen bijdrage?	10
23. Per wanneer moeten gemeenten de eigen bijdrage innen?	10
24. Wat is de peildatum?	10
25. Waarom is er een 115%-norm?	10
26. Is het mogelijk om een lagere of hogere norm dan de 115%-norm te hanteren?	10
27. Is het innen van de eigen bijdrage boven de 115% verplicht?	10
28. Waarom wordt deels innen mogelijk?	10
29. Is deels innen verplicht?	10
30. Met welke softwareleveranciers kunnen gemeenten in contact treden voor het innen van de eigen bijdrage?	11
31. Hoe gaat de inning van de eigen bijdrage bij verhuizing? Wordt er naar rato geïnd, dus tot de verhuisdatum?	11
Ondersteuning en communicatie	12
32. Wie zorgt voor communicatie richting ontheemden over de verhoging van de eigen bijdrage?	12
33. Hoe kunnen gemeenten ondersteuning bieden aan ontheemden die moeite hebben om de eigen bijdrage te betalen?	12

Onevenredig nadeel, bezwaar en beroep	13
34. Wanneer is er sprake van onevenredig nadeel?	13
35. Wie moet aantonen dat er sprake is van onevenredig nadeel?	13
36. Wat als een ontheemde weigert inzicht te geven in zijn/haar financiën?	13
37. Wat als een ontheemde weigert te betalen? Wat zijn de procedures?	13
Invordering, incasso en dwanguitvoering	14
38. Mag ik terugvorderen als ontheemde vergeten is iets door te geven?	14
39. Geldt bij terugvorderen van het leefgeld en innen eigen bijdrage een maximale termijn?	14
40. Mag je een uitstaande verplichting voor de eigen bijdrage verrekenen met een nog uit te betalen leefgeld?	14
41. Heeft een gemeente een wettelijke grondslag voor in-/terugvordering bij dwangbevel (executoriale titel)?	14
42. Is de eigen bijdrage vatbaar voor beslag?	14
43. Als de ontheemde meerdere schuld-eisers heeft naast de gemeente, heeft de gemeente bij een vordering eigen bijdrage dan een preferente positie?	14
Financiële verantwoording	15
44. Wat gebeurt er met de eigen bijdrage die ontheemden betalen?	15
45. Hoe worden de inkomsten en uitgaven gerelateerd aan de eigen bijdrage verwerkt in de bekostiging?	15
46. Wegen de implementatie- en uitvoeringskosten op tegen de baten van de eigen bijdrage?	15

Algemene vragen

1. Waarom betalen ontheemden uit Oekraïne in de GOO een eigen bijdrage?

De regering vindt het redelijk dat ontheemden uit Oekraïne die daartoe in staat zijn, meebetalen aan de kosten van hun opvang. Daarom heeft het kabinet vanaf 1 juli 2024 een eigen bijdrage ingevoerd voor ontheemden die gemeentelijke opvang genieten en daarnaast een inkomen hebben.

2. Wat houdt de eigen bijdrage in?

Het is een financiële bijdrage die ontheemden uit Oekraïne in de gemeentelijke opvang met een eigen inkomen leveren voor hun opvang. Het is vergelijkbaar met de bijdragen die bijvoorbeeld asielzoekers met een inkomen betalen. Ontheemden uit Oekraïne betalen een eigen bijdrage voor exploitatiekosten. In opvanglocaties waar maaltijden aangeboden worden betalen ontheemden ook een bedrag voor catering.

3. Waar is de hoogte van de eigen bijdrage op gebaseerd?

De kosten voor exploitatie van de opvang liggen in veel gevallen hoger dan de gevraagde eigen bijdrage. Het bedrag is begrensd op de hoogte van de eigen bijdrage die asielzoekers in de COA-opvang betalen, indien zij inkomsten genieten. Het bedrag voor catering is gelijk aan het huidige standaardbedrag dat alleenstaande ontheemden zonder inkomen aan eetgeld uitgekeerd krijgen.

4. Wat is de hoogte van de eigen bijdrage?

Vanaf 1 oktober 2025 voor exploitatiekosten:

Een vast bedrag van 244,22 euro¹ per maand per volwassen ontheemde. Een gezin (met geen of minderjarige kinderen) betaalt maximaal twee keer 244,22 euro, dus 488,44 euro in totaal. *De sinds 1 juli 2024 ingevoerde eigen bijdrage voor gas, water en energie gaat in deze bijdrage op.*

Eigen bijdrage catering:

Per 1 augustus 2026 is de eigen bijdrage voor catering 260,97 euro per persoon (van 18 jaar of ouder). De maximale eigen bijdrage voor een gezin (met twee volwassenen) in een locatie met catering bedraagt daarmee 1010,38 per maand in totaal.

5. Wordt de eigen bijdrage nog geïndexeerd?

Jaarlijks wordt gekeken of de bedragen voor leefgeld en de eigen bijdrage per 1 juli geïndexeerd dienen te worden. Omdat de eigen bijdrage voor catering verband houdt met de hoogte van het eetgeld, zal deze ook geïndexeerd worden. Als dit gebeurt, worden gemeenten geïnformeerd.

¹ Artikel 8 lid 2 RoO

Bijdrageplicht

6. Wie van de ontheemden heeft een bijdrageplicht?

Wie een eigen bijdrage moet betalen wordt bepaald in artikel 7 lid 4 van de RooO (catering) en artikel 8 lid 1 van de RooO (exploitatiekosten). Volwassen ontheemden (18 jaar of ouder) die worden opgevangen in een gemeentelijke opvanglocatie hebben een bijdrageplicht als zij:

- inkomsten uit arbeid ontvangen in binnen- of buitenland;
- een loondervingsuitkering² of toeslag ontvangen;
- gedurende twee weken niet hebben voldaan aan verzoeken van het college van burgemeester en wethouders om informatie te verstrekken over zijn inkomsten en gezinssamenstelling, of
- inkomsten verborgen hebben gehouden en daardoor ten onrechte van de verstrekkingen gebruik heeft gemaakt.
- getrouwd zijn met of een geregistreerd partnerschap hebben en zij samen voldoende inkomsten hebben om de eigen bijdrage als gezin te betalen.

Let op: meerderjarige kinderen van ontheemden worden gezien als een apart individu of gezin in de RooO en vallen dus niet meer onder de definitie van 'gezinslid' in de zin van artikel 1 aanhef en sub f RooO.

Niet bijdrageplichtig zijn:

- Minderjarige gezinsleden, met of zonder eigen inkomsten;
- Ontheemden die verblijven in de particuliere opvang;
- Ontheemden met pensioen.

7. Hoe weet ik of ik het leefgeld (deels) moet intrekken en de eigen bijdrage moet heffen?

Gemeenten hebben sinds 1 juli 2025 volledig inzage in Suwinet. Ook hebben ontheemden een inlichtingenplicht. Artikel 2a van de RooO³ schrijft voor dat ontheemden de plicht hebben al hun inkomsten op te geven, ook over inkomsten vanuit het buitenland. Deze inkomsten zijn niet te controleren via Suwinet. Op basis van deze gegevens kan bepaald worden of het leefgeld (deels) dient te worden ingetrokken en of een eigen bijdrage gerekend dient te worden.

8. Hoe kan een gemeente omgaan met ontheemden met een tijdelijk- of 0-uren contract?

De gemeente kijkt maandelijks naar het inkomen over de voorgaande maand. Ontheemden met een nulurencontract hebben mogelijk wisselende inkomsten, waardoor iedere maand moet worden gezien of de ontheemde (een deel van) de eigen bijdrage moet betalen. Als hun inkomen hoger is dan de 115%-norm moeten ze de eigen bijdrage betalen. Daaronder kan een deel van de eigen bijdrage naar rato worden gerekend. Het totaal van het ingehouden leefgeld en de geïnde bijdrage mag er in ieder geval niet toe leiden dat de ontheemde minder overhoudt dan 115% van het (al ingetrokken) leefgeld plus (een deel van) de eigen bijdrage. Zie hiervoor de [handreiking](#). Als dit tot onevenredige nadelen leidt, kan de gemeente maatwerk bieden en individuele afspraken maken met ontheemden, conform de reeds bestaande hardheidsclausule zoals neergelegd in artikel 2b lid 1 van de RooO.

9. Welke toeslagen tellen mee voor de berekening van het leefgeld en de eigen bijdrage?

De RooO geeft aan dat toeslagen op grond van de Toeslagenwet meetellen als inkomsten. Dit betekent dat ze meegenomen moeten worden bij het bepalen of het leefgeld kan worden ingetrokken en of een eigen bijdrage in rekening kan worden gebracht.⁴

Artikel 1 lid 1 sub e van de Toeslagenwet definieert een toeslag als “een op een loondervingsuitkering of naast het recht op loon, bedoeld in [artikel 629 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek](#), dan wel de bezoldiging of hetgeen daarmee overeenkomt, bedoeld in [artikel 76a van de Ziektewet](#), te verlenen toeslag ingevolge deze wet”. Dit betekent dat de loondervingsuitkering (bijvoorbeeld de werkloosheidsuitkering, ziekte-uitkering) en de arbeidsongeschiktheidsuitkering (bijvoorbeeld WIA, Wajong) wel meetellen als inkomen uit arbeid. Deze uitkeringen worden uitgekeerd door het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV).

2 Een uitkering krachtens de verplichte verzekering op grond van de [Werkloosheidswet](#), de [Ziektewet](#), de [Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen](#), de [Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering](#) en de [Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen](#), alsmede een uitkering of inkomensvoorziening op grond van de [Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten](#), op grond van [hoofdstuk 3, afdeling 2, paragraaf 1, van de Wet arbeid en zorg](#) aan de werknemer of de gelijkgestelde, bedoeld in [artikel 3:6, eerste lid, van die wet](#), de [Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening militairen](#) en de [Wet inkomensvoorziening oudere werklozen](#).

3 De ontheemde is verplicht om onverwijld uit eigen beweging dan wel uiterlijk binnen twee weken nadat het college van burgemeester en wethouders daarom heeft verzocht mededeling te doen over zijn inkomsten en gezinssamenstelling. De ontheemde is tevens verplicht om in geval van verandering in inkomsten of gezinssamenstelling het college van burgemeester en wethouders daarvan onverwijld mededeling te doen.

4 Artikel 7.2.b (intrekken leefgeld GOO), artikel 7.4.b (eigen bijdrage catering), artikel 8.1.b (eigen bijdrage exploitatiekosten) en artikel 13.2.b (intrekken leefgeld POO)).

10. Welke toeslagen tellen niet mee voor de berekening van het leefgeld en de eigen bijdrage?

De zorgtoeslag, huurtoeslag, het kindgebonden budget en de kinderopvangtoeslag tellen niet mee voor de bevoegdheid om het leefgeld in te trekken en de eigen bijdrage te innen. In formele zin is kinderbijslag geen toeslag, maar ook deze bijdrage wordt niet betrokken bij het intrekken van leefgeld en het in rekening brengen van de eigen bijdrage.

11. Valt pensioen onder een besteedbaar inkomen?

Met inkomen in de zin van deze regeling wordt niet alleen inkomen uit loon bedoeld, maar ook winst uit onderneming (inclusief zelfstandig uitgeoefende beroepen), een loondervings-uitkering of een toeslag op grond van de Toeslagenwet (zie vraag 11). Ontheemden met een pensioen zijn niet bijdrage plichtig.

Catering

12. Wat is er per 1 augustus 2026 veranderd aan de eigen bijdrage voor catering?

Zoals hierboven toegelicht is de hoogte van de eigen bijdrage voor catering gebaseerd op de hoogte van het eetgeld. Omdat de hoogte van het eetgeld per 1 augustus 2026 is geïndexeerd, is dat ook gebeurd voor het bedrag voor catering per 1 augustus 2026.

Bij de invoering van de eigen bijdrage is gekozen om ontheemden niet te laten betalen voor minderjarige gezinsleden. Elke meerderjarige ontheemde die een financiële toelage voor catering moet betalen, betaalt hetzelfde bedrag, ongeacht de gezinssamenstelling. Dit bedrag is vastgesteld op 260,97 euro per meerderjarige per maand. Een gezin (met geen of minderjarige kinderen) betaalt maximaal twee keer 260,97 euro, dus 521,94 euro. Zie de [handreiking](#) voor de definitie van gezinssamenstelling.

13. Wat als ontheemden geen of maar deels gebruik maken van de catering in de GOO?

Indien er catering is georganiseerd op de locatie waar een ontheemde uit Oekraïne verblijft dan blijft het advies om, ongeacht of de ontheemde hiervan gebruik maakt, de ontheemde hiervoor een eigen bijdrage te laten betalen. Dit wordt zo voorgesteld om de inningssystematiek voor gemeenten eenvoudig te houden.

14. Is er ruimte voor maatwerk?

Ja. Bij het heffen van één maandelijks bijdrage wordt gemeenten geadviseerd om ontheemden uit Oekraïne coulant gebruik te laten maken van catering. Dit kan door bijvoorbeeld lunch of avondeten mee te laten nemen naar het werk, wanneer zij op de gezette tijden niet aanwezig kunnen zijn voor een maaltijd. Een gemeente kan ervoor kiezen om betaling per genuttigde maaltijd mogelijk te maken, als dat organisatorisch mogelijk is.

15. Hoe ga ik om met de 115%-norm en deels innen als mijn gemeente ervoor kiest per maaltijd af te rekenen?

Als een ontheemde in een GOO met catering verblijft en voldoende verdient, dient de volledige eigen bijdrage exploitatiekosten en catering gerekend te worden. Als ontheemde de eigen bijdrage exploitatiekosten en catering slechts deels kan betalen, ligt het voor de hand om eerst de eigen bijdrage exploitatiekosten voor zover mogelijk te innen. Pas als ontheemde voldoende verdient om de eigen bijdrage exploitatiekosten volledig te betalen en deze volledig gerekend wordt, kijkt de gemeente naar de mogelijkheid om de eigen bijdrage catering deels te innen. Daarbij geeft de regeling gemeenten de ruimte om een eigen afweging te maken of en in hoeverre het onderdeel catering gedeeltelijk gerekend wordt. Hierin kan bijvoorbeeld meewegen hoe vaak ontheemden mee eten of de wijze waarop bij de gemeente de eigen bijdrage voor catering geïnd wordt. Een gemeente dient er in ieder geval wel zorg voor te dragen dat ontheemde niet meer betaalt dan op basis van de 115%-norm is toegestaan.

Gegevensuitwisseling

16. Welke gegevens mogen gemeenten inzien met betrekking tot inkomsten?

Door de aanpassing van de RooO per 1 juli 2024 bestaat de verplichting voor de ontheemde om inkomsten te melden bij de gemeenten. Daarnaast kunnen gemeenten gebruik maken van de polisadministratie van het UWV (Suwinet) om te controleren wie een bijdrageplicht heeft. De wettelijke grondslag voor het UWV om deze informatie uit Suwinet met gemeenten te mogen delen is gelegen in artikel 7 van de Tijdelijke Wet opvang ontheemden Oekraïne (TWOO). Er miste echter een aanvullende grondslag om de netto-gegevens van ontheemden in Suwinet vast te kunnen stellen, iets waar gemeenten wel behoefte aan hadden. Deze aanvullende grondslag is per 1 juli 2025 in werking getreden. Zie ook het antwoord hieronder.

17. Wanneer treedt het Wetsvoorstel met daarin de aanvullende grondslag in werking?

Het Wetsvoorstel met de aanvullende grondslag is op 1 juli 2025 in werking getreden. Sinds 1 juli 2025 kunnen gemeenten het nettoloon van ontheemden uit Oekraïne inzien. Op 1 juli 2025 is de Verzamelwet Justitie en Veiligheid en Asiel en Migratie 2025 in werking getreden. Hierin wordt tevens de aanvullende grondslag van artikel 7 van de Tijdelijke Wet opvang Oekraïne (TWOO) meegenomen, die nodig is voor de inzage in het nettoloon. Het Inlichtingenbureau zal vanaf 1 juli ook netto inkomensgegevens leveren en gemeenten hierover informeren. Suwinet Inkijk wordt uitgebreid met gegevens van de Belastingdienst, waarmee het mogelijk wordt een indicatie van het nettoloon te bepalen. De gegevens zijn van belang voor het verstrekken en het inhouden van het leefgeld en voor het innen van de eigen bijdrage, voor ontheemden die voldoende inkomsten hebben.

18. Zijn alle inkomsten zichtbaar in Suwinet?

Nee. Inkomsten uit het buitenland en inkomsten uit ZZP werk zijn niet zichtbaar in Suwinet. Daarom blijft het van belang om de ontheemde inzage te vragen in zijn of haar inkomsten. De inkomsten uit het buitenland en het ZZP 'schap tellen immers wel mee als inkomen, op basis waarop een eigen bijdrage kan worden gevraagd (inlichtingenplicht).

19. Ontheemden hebben per 1 juli 2024 een inlichtingenplicht. Mogen gemeenten gegevens van ontheemden delen met incassobureaus?

Ja. Indien de ontheemde na een betalingsherinnering en vervolgens na een aanmaning nog steeds niet betaalt, kan de gemeente een incassoprocedure starten. De stappen hiervoor vindt u in de [handreiking](#), onderdeel D.

20. Is naast artikel 7 vanuit de Tijdelijke Wet op gemeentelijk niveau een Data Privacy Impact Assessment (DPIA) nodig in kader van de AVG per 1 juli 2024?

Het is aan de gemeente zelf om te beoordelen of een DPIA nodig is.

Op grond van de AVG is er een verplichting om een DPIA uit te voeren voor verwerkingen die waarschijnlijk een hoog risico inhouden voor de rechten en vrijheden van natuurlijke personen (de betrokkenen). Onderstaande punten kunnen gemeenten gebruiken bij het inschatten van het risico. Hierbij wordt gemeenten geadviseerd om deze beoordeling te laten doen door de privacy officer van de gemeente.

Volgens de AVG is er in ieder geval sprake van een hoog risico wanneer men:

- geautomatiseerd systematisch en uitgebreid persoonlijke aspecten evalueert, waaronder begrepen profilering, en op basis daarvan besluiten neemt met rechtsgevolgen voor de betrokkene, of die de betrokkene anderszins in aanzienlijke mate treffen;
- op grote schaal bijzondere categorieën van persoonsgegevens of persoonsgegevens van strafrechtelijke aard verwerkt;
- grootschalig en stelselmatig mensen volgt in openbaar toegankelijke ruimten (bijvoorbeeld door middel van cameratoezicht).

Dit is geen uitputtende lijst. Hoewel de AVG deze drie situaties specifiek noemt, dient voor alle situaties met een mogelijk hoog risico voor betrokkenen een DPIA te worden uitgevoerd. Om te bepalen of er mogelijk sprake is van een hoog risico hanteren de toezichthouders de vuistregel dat er in ieder geval sprake is van een hoog risico wanneer een voorgenomen verwerking aan twee of meer van de onderstaande negen criteria voldoet:

1. evaluatie van personen of scoretoekenning;
2. geautomatiseerde besluitvorming met rechtsgevolg of vergelijkbaar wezenlijk gevolg;
3. stelselmatige monitoring;
4. gevoelige gegevens of gegevens van zeer persoonlijke aard;
5. op grote schaal verwerkte gegevens;
6. matching of samenvoeging van datasets;
7. gegevens met betrekking tot kwetsbare betrokkenen;
8. innovatieve toepassing van nieuwe technologische of organisatorische oplossing;
9. blokkering van een recht, dienst of contract.

De Autoriteit persoonsgegevens heeft tenslotte een lijst met verwerkingen gepubliceerd waarvoor altijd een DPIA moet worden gedaan (Staatscourant 27 november 2019, nr. 64418). Het gaat om de volgende situaties:

- Heimelijk onderzoek
- Zwarte lijsten
- Fraudebestrijding
- Creditscores
- Financiële situatie
- Genetische persoonsgegevens
- Gezondheidsgegevens
- Samenwerkingsverbanden
- Cameratoezicht
- Flexibel cameratoezicht¹
- Controle werknemers
- Locatiegegevens
- Communicatiegegevens
- Internet of Things (IoT)
- Profilerings
- Observatie en beïnvloeding van gedrag
- Biometrische gegevens

Innen van de eigen bijdrage

21. Wie is verantwoordelijk voor het innen van de eigen bijdrage?

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het innen van de eigen bijdrage. Het Rijk biedt een [handreiking](#) en een rekentool ter ondersteuning van deze taak. Hierbij is het uitgangspunt dat gemeenten geen financieel nadeel ondervinden van het bieden van opvang. Daarom worden implementatie- en uitvoeringskosten die zij maken voor het innen van de bijdrage door het Rijk vergoed. De uitvoeringskosten voor de gemeente in hun taak van opvang, kunnen ze dekken uit het normbedrag of op basis van verantwoording van werkelijke kosten met de uitzonderingsbepaling.

22. Bij wie ligt de bevoegdheid voor het innen van de eigen bijdrage?

De bevoegdheid voor het innen van de eigen bijdrage ligt bij het college van B&W. Verdere invulling staat gemeenten vrij. De keuze hiervoor kan afhangen van factoren zoals het aantal ontheemden in de gemeente, de beschikbare systemen en expertise, en de gewenste efficiëntie en kosten. Over het algemeen wordt geadviseerd een projectgroep op te richten die expertise vanuit verschillende disciplines samenbrengt en die de stappen uit de [handreiking](#) kunnen doorlopen.

23. Per wanneer moeten gemeenten de eigen bijdrage innen?

Sinds 1 januari 2025 dient elke gemeente de eigen bijdrage te innen.

24. Wat is de peildatum?

De peildatum is het moment waarop de gemeente kijkt naar de voorgaande maand waarover een eigen bijdrage moet worden betaald. Dat betekent dat de gemeente vanaf de 1e van een maand kijkt naar de ontvangen inkomsten van de ontheemde in de maand ervoor. Dus als de bijdrage per 1 oktober 2025 wordt verhoogd, dan is 1 november 2025 de eerste peildatum voor de verhoogde eigen bijdrage.

25. Waarom is er een 115%-norm?

Om werken te laten blijven lonen, is een 115%-norm ingevoerd. Deze norm garandeert dat in iedere gemeente pas bij een inkomen dat hoger is dan 115% van het (al ingetrokken) leefgeld en eigen bijdrage bij elkaar opgeteld, de volledige eigen bijdrage geïnd wordt. De 115%-norm geldt naast de eigen bijdrage ook voor intrekken leefgeld: het volledige leefgeld dient pas te worden ingetrokken als de ontheemde 115% van het (in te trekken) leefgeld verdient.

26. Is het mogelijk om een lagere of hogere norm dan de 115%-norm te hanteren?

De 115%-norm uit de nieuwe leden 2 en 3 van artikel 2b is een minimum voor het intrekken van het leefgeld en innen eigen bijdrage. Om zo veel mogelijk gelijkheid tussen ontheemden in andere gemeenten te waarborgen, is het dringende advies voor iedere gemeente om de 115%-norm te hanteren. Indien ondanks het hanteren van die norm alsnog onevenredig nadeel optreedt in het concrete individuele geval heeft de gemeente de mogelijkheid om op grond van artikel 2b lid 1 af te zien van het intrekken van het leefgeld en/of het innen van de eigen bijdrage.

27. Is het innen van de eigen bijdrage boven de 115% verplicht?

In beginsel wel, zie ook de vorige vraag. Gemeenten behouden de beoordelingsvrijheid om de eigen bijdrage kwijt te schelden als innen op individuele basis tot onevenredig nadeel leidt.

28. Waarom wordt deels innen mogelijk?

Door de verhoging van de eigen bijdrage, de 115%-norm en de huidige regeling waarin de eigen bijdrage alleen niet of volledig kan worden geheven, ontstaat voor een groep ontheemden grote verschillen in inkomsten. Het gaat om het verschil tussen de groep voor wie 1. het leefgeld reeds is ingetrokken, maar nog geen eigen bijdrage in rekening is gebracht en de groep die 2. nét boven de 115% van het (reeds ingetrokken) leefgeld plus de eigen bijdrage verdient. Een ontheemde uit groep 2 houdt dan beduidend minder inkomen over dan de eerste groep, hetgeen onwenselijk is. Om dit te voorkomen wordt middels wijziging in de RooO opgenomen dat de eigen bijdrage ook deels kan worden geïnd, in plaats van óf volledig wel, óf volledig niet. Met deze systematiek kunnen gemeenten bij groep 1 ook een deel van de eigen bijdrage in rekening brengen (naar rato), waarmee het verschil in inkomsten tussen de twee groepen wordt verkleind.

29. Is deels innen verplicht?

Nee, deels innen wordt middels wijziging van de RooO als mogelijkheid geboden aan gemeenten om toe te passen. Alhoewel het deels innen geen verplichting betreft voor gemeenten, is het advies vanuit het departement wel om ontheemden die net onder de 115% zitten een deel van de eigen bijdrage te laten betalen, om te voorkomen dat ontheemden strategisch minder gaan verdienen en daarmee het betalen van een (gedeeltelijke) eigen bijdrage geheel ontlopen.

30. Met welke softwareleveranciers kunnen gemeenten in contact treden voor het innen van de eigen bijdrage?

Dit staat gemeenten vrij. Het Rijk biedt geen landelijk software-pakket voor het innen van de eigen bijdrage. Gemeenten wordt geadviseerd om met de softwareleveranciers in contact te treden waar zij reeds overeenkomsten en afspraken mee hebben.

31. Hoe gaat de inning van de eigen bijdrage bij verhuizing? Wordt er naar rato geïnd, dus tot de verhuisdatum?

Voor de eenvoud wordt geadviseerd dat de gemeente waar de ontheemde naartoe verhuist, de eigen bijdrage int over de maand waarin de verhuizing plaatsvindt. Dit omdat deze gemeente ook verantwoordelijk zal zijn voor het innen van de eigen bijdrage in de maanden daarna, zolang de ontheemde daar blijft wonen.

Voorbeeld

Stel, iemand verhuist op 15 juli van gemeente A naar gemeente B. Gemeente B registreert deze persoon per 15 juli op het nieuwe adres. Gemeente B is dan verantwoordelijk voor het innen van de eigen bijdrage over de maand juli, omdat de verhuizing in die maand heeft plaatsgevonden en de persoon vanaf dat moment in hun gemeente woont. Ook voor de maanden daarna is gemeente B verantwoordelijk zolang de persoon daar blijft wonen.

Ondersteuning en communicatie

32. Wie zorgt voor communicatie richting ontheemden over de verhoging van de eigen bijdrage?

De gemeente informeert de ontheemde tijdig⁵ en schriftelijk over de bijdrageplicht en de wijze waarop de hoogte van de eigen bijdrage is vastgesteld. Voorbeeldbrieven en informatie zijn door het Rijk beschikbaar gesteld, zie hiervoor [bijlage 2 t/m 5 van de handreiking](#). De gemeente verstrekt de informatie in een voor de ontheemde begrijpelijke taal. Vertalingen van de voorbeeldbrieven worden in het Engels en Oekraïens beschikbaar gesteld.

33. Hoe kunnen gemeenten ondersteuning bieden aan ontheemden die moeite hebben om de eigen bijdrage te betalen?

Wanneer een ontheemde moeite heeft met het betalen van de eigen bijdrage wordt gemeenten geadviseerd om met de ontheemde in gesprek te blijven en indien nodig maatwerk toe te passen. Wanneer iemand onvoldoende middelen overhoudt om in het levensonderhoud te kunnen voorzien, mag de eigen bijdrage niet worden geïnd.

Ontheemden die onder de RTB vallen, vallen niet onder de wet gemeentelijke schuldhelpverlening. Voor juridische begeleiding en ondersteuning kunnen ze een beroep doen op organisaties als Vluchtelingenwerk, ASKV/ Steunpunt vluchtelingen, de kerk (Christelijke organisaties), particuliere hulpverleningsorganisaties/ verenigingen voor zover deze organisaties hier voor openstaan en zich hierop richten.

In het voorkomen van schulden voor deze groep is het met name van belang om hen goed te informeren.

Er is op verschillende sites informatie beschikbaar over wat wel en niet mogelijk is voor Oekraïense ontheemden en de rechten en plichten die daarbij horen. Het gaat hierbij om:

- De Rijksoverheid, die informatie geeft over de toegang tot de arbeidsmarkt voor ontheemden: [Werk en inkomen voor vluchtelingen uit Oekraïne](#) | [Opvang vluchtelingen uit Oekraïne](#) | [Rijksoverheid.nl](#)
- WorkinNL, waar informatie is opgenomen over belastingen en toeslagen: [Belastingen en toeslagen](#) | [Work in NL](#).
- De KvK, die op de website informatie heeft staan over het inschrijven bij het handelsregister door ontheemden uit Oekraïne: [Oekraïense vluchteling inschrijven bij KVK](#) | [KVK](#)

Gemeenten wordt aangeraden personeel beschikbaar te stellen voor de communicatie met ontheemden over de eigen bijdrage. Vooral in de beginfase, direct na inwerkingtreding van de gewijzigde regeling, zullen er waarschijnlijk vragen binnenkomen. Een ontheemde kan zich tevens melden bij Vluchtelingenwerk Nederland (VWN) voor eventuele bijstand of ondersteuning. VWN wordt door het Rijk gesubsidieerd en van relevante informatie voorzien.

⁵ Met tijdig wordt bedoeld: “binnen een redelijke termijn, maar ten hoogste vijftien dagen na de aanvang van de opvang”, conform de RooO artikel 2 tweede lid onder a.

Onevenredig nadeel, bezwaar en beroep

34. Wanneer is er sprake van onevenredig nadeel?

Artikel 2b van de RooO schrijft voor wanneer er sprake is van onevenredig nadeel. Lid 2 en 3 van dit artikel schrijven voor dat er in elk geval geen leefgeld wordt ingetrokken en geen eigen bijdrage is verschuldigd als het inkomen onder de 115%-norm ligt. Lid 1 van dit artikel is een algemene hardheidsclausule bij toepassing van het intrekken van leefgeld en het innen van de eigen bijdrage en geeft gemeenten, ook na toepassing van de 115%-norm, de mogelijkheid om de eigen bijdrage kwijt te schelden als deze een ontheemde of diens gezin onevenredig hard treft. Oorzaken hiervoor kunnen verschillen. Denk hierbij aan werken naast studie, verplichtingen in Oekraïne of bijzondere noodzakelijke uitgaven.

35. Wie moet aantonen dat er sprake is van onevenredig nadeel?

De ontheemde is primair verantwoordelijk om aan te tonen dat er onevenredig nadeel ontstaat wanneer een eigen bijdrage moet worden afgedragen. Gemeenten hebben wel een zorgplicht, dus geadviseerd wordt om ontheemden waarvan er vermoedens bestaan dat de bijdrage hen onevenredig hard treft te ondersteunen bij het boven tafel krijgen van relevante documenten. De gemeente kan aanvullend beleid opstellen om op onevenredig nadeel te toetsen. In de [handreiking](#) staan stappen opgenomen die gemeenten ondersteunen bij het opstellen van beleid.

36. Wat als een ontheemde weigert inzicht te geven in zijn/haar financiën?

Ontheemden hebben een inlichtingenplicht (artikel 2a). Vanwege deze inlichtingenplicht, kan de gemeente het leefgeld intrekken en de eigen bijdragen heffen wanneer de ontheemde weigert inzicht te geven in de financiën. Wel heeft de gemeente de plicht hiervan af te wijken en de hardheidsclausule (artikel 2b lid 1) toe te passen als op een later moment alsnog blijkt dat de ontheemde of diens gezin door de eigen bijdrage onevenredig worden benadeeld.

37. Wat als een ontheemde weigert te betalen? Wat zijn de procedures?

Gemeenten wordt geadviseerd om met de ontheemde in gesprek te blijven en om te proberen te achterhalen waarom iemand weigert te betalen. Mogelijk zijn er zwaarwegende redenen die wijzen op onevenredig nadeel, dan kan de gemeente afzien van het innen van de bijdrage. Wanneer iemand blijft weigeren te betalen en terwijl hij of zij wel bijdrage plichtig is, dan kan de gemeente via de rechter overgaan tot invordering van de eigen bijdrage. Eventueel kan een deurwaarder worden ingeschakeld. De stappen hiervoor vindt u in de [handreiking](#).

Invordering, incasso en dwanguitvoering

38. Mag ik terugvorderen als ontheemde vergeten is iets door te geven?

Op basis van artikel 7 lid 6 van de RooO kan de gemeente het leefgeld terugvorderen indien dat ten onrechte of een te hoog bedrag is vertrekt. Het college van burgemeester en wethouders vordert niet meer terug dan er is verstrekt. Dit betekent dat als een ontheemde inkomsten heeft, maar dit vergeten is door te geven, de gemeente het leefgeld kan terugvorderen. Let wel, gemeenten dienen hierbij redelijk te werk te gaan.

Voor de eigen bijdrage geldt dat deze altijd na afloop wordt vastgesteld. Als blijkt dat ontheemde toch een eigen bijdrage had moeten betalen, kan de gemeente de eigen bijdrage innen bij ontheemde, waarbij het wel van belang is oog te blijven houden of inning over meerdere afgelopen maanden ontheemde niet in een kwetsbare situatie brengt. Gemeente blijft de bevoegdheid houden om onder artikel 2b lid 1 een deel of de gehele bijdrage kwijt te schelden.

39. Geldt bij terugvorderen van het leefgeld en innen eigen bijdrage een maximale termijn?

Gemeenten dienen redelijke termijnen te hanteren om onder meer te waarborgen dat ontheemden niet in een kwetsbare situatie terechtkomen door het (zeer) laat terugvorderen van het leefgeld of innen van de eigen bijdrage, waardoor in één keer hoge bedragen moeten worden betaald. Daarom is het van belang oog te houden voor de individuele omstandigheden en indien nodig het gesprek aan te gaan met de ontheemde. Gemeente blijft de bevoegdheid houden om onder artikel 2b lid 1 een deel of de gehele bijdrage kwijt te schelden. Gemeenten dienen wel ten alle tijden rekening te houden met het verplichtende karakter om leefgeld in te trekken en een eigen bijdrage te heffen indien sprake is van inkomen.

40. Mag je een uitstaande verplichting voor de eigen bijdrage verrekenen met een nog uit te betalen leefgeld?

Nee, openstaande verschuldigde eigen bijdragen mogen niet verrekend worden met nog uit te betalen leefgeld. De RooO biedt hier geen grond voor.

41. Heeft een gemeente een wettelijke grondslag voor in-/terugvordering bij dwangbevel (executoriale titel)?

Nee, de Tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne bevat geen grondslag voor in- of terugvordering bij dwangbevel. Er is geen executoriale titel gegeven en daarmee is afdeling 4.4.4.

Aanmaning en invordering bij dwangbevel van de Awb hier niet van toepassing. In de [handreiking](#) eigen bijdrage staat beschreven op welke wijze gemeenten kunnen omgaan met ontheemden die niet betalen.

42. Is de eigen bijdrage vatbaar voor beslag?

Wanneer de gerechtelijke procedure is gevolgd, is de eigen bijdrage vatbaar voor beslag. In de [handreiking](#) eigen bijdrage staat beschreven op welke wijze gemeenten kunnen omgaan met ontheemden die niet betalen.

43. Als de ontheemde meerdere schuld-eisers heeft naast de gemeente, heeft de gemeente bij een vordering eigen bijdrage dan een preferente positie?

Openstaande verschuldigde eigen bijdrage wordt gezien als een concurrerende schuld. Na de preferente vorderingen worden de concurrente vorderingen betaald als er genoeg geld is. Concurrente schulden zijn schulden die ontstaan nadat een product of dienst is geleverd en er niet is betaald.

Financiële verantwoording

44. Wat gebeurt er met de eigen bijdrage die ontheemden betalen?

De inkomsten uit de eigen bijdrage die gemeenten ontvangen worden in mindering gebracht op de totale bijdrage die zij vanuit het ministerie Asiel en Migratie ontvangen ter dekking van de kosten voor de opvang van Ontheemden uit Oekraïne. Dit gaat via de jaarlijkse SiSa-rapportage.

45. Hoe worden de inkomsten en uitgaven gerelateerd aan de eigen bijdrage verwerkt in de bekostiging?

De gemeente is verantwoordelijk om de inkomsten en uitgaven gerelateerd aan de eigen bijdrage bij te houden en te verwerken in hun begroting. Kosten voor implementatie en uitvoering die de normbedragen die de gemeente ontvangt, samen met de opbrengst van de eigen bijdrage overschrijden, kunnen worden gedeclareerd op basis van de uitzonderingsbepaling in de BooO.

Zie voor de stappen hiervoor en voor de verantwoording in SiSa de [handreiking](#), hoofdstuk E.

46. Wegen de implementatie- en uitvoeringskosten op tegen de baten van de eigen bijdrage?

Voor de implementatie- en uitvoeringskosten van de eigen bijdrage is nog geen kosteninschatting te maken. Na afronding van het kostenonderzoek BooO, halverwege september 2025, zal hier meer inzicht in zijn.

Uitgegeven door

Ministerie van Justitie en Veiligheid

Meer informatie
www.rijksoverheid.nl

Augustus 2026